

สุภาชิต เตือนใจ

พิมพ์เป็นที่รำลึก

พระประสิทธิสารโสภณ (ประสิทธิ์ ธมฺมปฺปสิทฺธิ)

ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส

ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราช

ที่

พระราชสิทธิโมลี

ในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๓๕

มูทิตาสักการะ

จาก

คณะศิษยานุศิษย์

ในพระศาสนาโสภณ (เอื้อน ชินตฺตเถร)

สมเด็จพระบวรมหิศร พระราชสมภารเจ้า ทรงพระกรุณา
โปรดพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็นพระราชาคณะชั้นราช
ตามมติของมหาเถรสมาคม ในมงคลสมัยพระราชพิธี
เฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๕

ขอถวายพระพรทูล

พระราชสิทธิโมลี

ปรีชาศาสนกิจ ยติคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี

ห้องสมุดวัดเขาบางทราย

เลขทะเบียน ๐๐ 320

เลขเรียก ๕๙ ๙ ๑๕3๕

พระพุทธพจน์
สุภาสิตเตือนใจ

พระพุทธพจน์

สุภาสิต เตือนใจ

แผนปิณฑูปมัม รุปิ

ร่างกาย เหมือนฟองน้ำ

(แตกดับง่าย)

เวทนา ปุพฺพหุสฺสุมมา

เวทนา เหมือนพรายน้ำ

(ชั่วพลุ่งเดียวเท่านั้น)

มรฺริจฺจูปมา สณฺณมา

สณฺณมา เหมือนหยับแดด

(ลวงตาเสมอ)

สังขาราท กทฺทหฺสฺสุมมา

สังขาร เหมือนต้นกล้วย

(ไม่มีความมั่นคง)

มายูปมญฺจ วิญญานํ

วิญญาน เหมือนเล่นกล

(หลอกให้ทุกวัน)

อภิตถเรถ กลยาณ
 ปาปา จิตต์ นิวารเย
 พึงข่มกเขม้นในความดี ห้ามใจจากความชั่ว
 (สารุ พระอุทส่าห์เตือนเรา)

ปฏิมเสตมตตนา
 พึงสำรวจตัวเอง
 (ไม่สำรวจ ก็คงว่าตัวดีเสมอ)

ณตวา ธมมํ อนิสฺสํโต
 รู้ธัมมะแล้ว ไม่ต้องอาศัยอะไรอีก
 (เพราะฉะนั้น เรียนให้รู้ธัมมะ)

สติมโต สทา ภทฺรํ
 ผู้มีสติเสมอ ย่อมมีความเจริญ
 (เพราะฉะนั้น ควรจะมีสติเสมอ)

อจฺจยนฺติ อโหฺรตฺตา
 ชีวิตํ อปฺรุชฺชติ
 วันคืนล่วงไปล่วงไป ชีวิตก็กระชั้นความตายเข้าไป
 (ได้คิดอย่างนี้ ดีหมด)

พาลมโต ภว สัพพปาณิน
 สมมติว่า ตนเป็นคนโง่กว่าใครทั้งหมดไว้
 (โง่ก็โง่ให้น่าสงสาร ฉลาดก็ฉลาดให้น่านับถือ)

นิสम्म กรณํ เสยโย
 ใคร่ครวญก่อนจึงทำเป็นดี
 (ใคร่ครวญผิดพลาด จำคำนี้ไว้)

จิตฺตํ คฺคฺคฺตํ สุขาวหํ
 จิตที่ควบคุมแล้วนำความสุขมาให้
 (จิตเหมือนคนบ้าจี้)

เย ปมตฺตา ยถา มตา
 คนประมาทเหมือนคนตาย
 (เราจะไม่ประมาท)

นิทฺทโร โหติ นิปฺปาโป
 ธรรมปีติรสํ ปิว
 ดัมรสคือปีติในธรรมะเถิด จะได้หมดกระวนกระวาย
 หายชั่วร้าย
 (คำของพระ ฟังแล้วเยือกเย็น)

สุปปพุทธ ปพฺพชณฺณติ
 สาวกของพระพุทธเจ้ารู้ตัวดี
 (ท่านรู้ตัวดี ท่านจึงไม่เสีย)
 วิหณฺณติ จิตฺตวสานฺนตฺติ
 ประพฤติตามอำเภอใจ ย่อมเดือดร้อน
 (ประพฤติอย่างไร จึงไม่เดือดร้อน)
 กาเมสฺสุ ทฺกฺขณฺจ ภยณฺจ ชาตํ
 ทุกฺขํ ภยํ เกิดเพราะกาม
 (กามเกิดเพราะอะไร)
 ยตถ พาลา วิสีทนต์
 นตถิ สงฺโค วิชานตํ
 หมู่พาลพากันจมอยู่ในที่ใด ผู้รู้ไม่มีความเกี่ยวข้อง
 ด้วยในที่นั้น
 (พิลึก ท่านผู้รู้นี้ ใคร ๆ เขาสนุกสนานกันหาไม่รู้
 หามคำ ดึงหูไม่รู้สีก)
 สฺมาทิตฺโต ยถาภูตํ ปชานาติ
 ใจที่ตั้งมั่นคง จึงรู้ความจริงได้
 (ใจที่ไม่ตั้งมั่นคง ก็รู้แต่ความไม่จริง)

สัจจํ หเว สัจจตรํ รसानํ
 บรรดาสัตว์ทั้งหลาย สัจจะเท่านั้นเป็นรสดียิ่ง
 (รสอื่น ๆ จืดจางได้)

มฺยจ ปฺเร มฺยจ ปจฺจโต
 มชฺฌมฺม มฺยจ ภวสฺส ปารคฺค
 ปล่อยข้างหน้า ปล่อยข้างหลัง ปล่อยเฉพาะ
 หน้า จึงถึงปากฝั่งแห่งชาติภพ
 (แม้ถือนียัดนั้นอยู่ เท่ากับยัดถือทุกข์ไว้)

ยตถ อรหนโต วิหรนติ
 ตํ ภูมिरามเณยฺยกํ
 พระอรหันต์อยู่ในที่ใด ที่นั้นร่มรื่น
 (พระอรหันต์อยู่ที่ไหนไปอยู่กับท่าน)

โยธธ มารี ปณฺณาวุเธน
 พิงฺรพมารด้วยอาวุธคือปัญญา
 (รบด้วยอาวุธภายนอกไม่ชนะยิ่งเกิดมาก)

สพฺเพ สตฺตา สุขี อตฺตानํ ปริหรนตุ
 สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง จงมีสุขกายสุขใจ รักษาตน

ให้พ้นทุกข์ร้ายเถิด
(ภาวนาไว้ใจสบาย รู้สึกว่าไม่มีข้าศึก)

มธฺวา มณฺณตี พาโล
ยาว ปาปํ น ปจฺจติ
ตราบใด ความชั่วยังไม่สนอง
ตราบนั้น คนพาลยังคงสำคัญ
ความชั่วนั้นเป็นประดุจน้ำผึ้ง
(เพราะฉะนั้น คนทำชั่วจึงคงมี)

ขณฺเ มา โว อปฺปจฺจคา
อย่าให้คราวปีใหม่ผ่านไปเสียเปล่า
(ไม่ใช่ผ่านแต่ปี ชีวิตก็ผ่านไปด้วย)

ตานิ กมฺมานิ ตปฺเปนฺติ

อุณฺหํ วชฺโฆหิตํ มุเข

ความชั่วที่ทำไว้นั้น แผลเผาคนทำ ดุจของร้อน
ที่อมไว้ในปาก ลวกปาก คนอม ก็ปานกัน
(อย่าอมเลย อมแล้วคายเถอะ)

เอวมายุ มนุสฺसानํ คจฺฉํ น ปรีวตฺตติ

อายุของคน ไปเลย ไม่กลับ
(อะไร ๆ ก็ไปเลย ไม่กลับ)

สรรพคุณเจ ปจวี่ ทชชา

แนว นั อภิราตเย
ต่อให้ยกทรัพย์สินสิ้นทั้งแผ่นดินให้ ก็ไม่ทำให้
คนอกตัญญูชื่นชมได้เลย
(จริงแล้ว จริงอยู่ จริงอีก)

อุปปัสสาหา ทุกขา กามา
กามทั้งหลาย ให้เกิดความยินดีน้อย แต่ให้เกิด
ทุกข์มาก

(คิดให้ไกล ตรองให้ลึก นึกให้กว้าง จะเห็น)

อตตานุกิฏฐี อุหจจ
ถอนความเห็นว่าเป็นตัวตนเถอะ
(ถอนได้หายห่วง)

ภारा หเว ปณฺจกฺขนฺธา
ตัวเราเป็นภาระแท้จริง
(เป็นภาระเพราะแบกไว้)

วิสสาสา ภยมเนวติ
 ภัยเกิดเพราะความชินได้
 (ชินแล้วควรระวัง)

สมุโหมถ มา วิวาท อกตถ
 จงขึ้นชมต่อกันเถอะ อย่าแก่งแย่งกันเลย
 (อย่างนี้อยู่ด้วยกันมาก ๆ ก็สบาย)

อุเปกฺขโก สทา สโต
 คุมสติตุเชิงตลอดเวลา
 (อย่างนี้ อะไรเกิดขึ้น รู้ทัน)

นตฺถิ สจฺจํ กุโต ธมฺโม
 ไม่มีสัจจะแล้ว จะมีธัมมะอย่างไร
 (ค้ำไม่ขึ้น)

น ลิปฺปติ ทิฏฺฐสฺส เตสฺсу ธีโร
 ผู้มีปัญญา ไม่ติดในสิ่งที่พบเห็น
 (พบเห็น เพียงพบเห็นไม่ติด)

ยํ วเนโฆ วเนชสฺส วณฺเญยฺย กปิโน กปิ
 ลิงป่าหกลองลิงป่าด้วยกันได้อย่างไร

(ก็ทำนองงูเห็นตีนงู ไก่เห็นนมไก่อ้นั้นแหละ)

ส ปณณวา กามคุณ อเวกขติ
อนิจฺจโต ทุกฺขโต โรคฺโต
คนมีปัญญาเห็นกามคุณทั้งหลายว่า ไม่เที่ยง
เป็นทุกข์ เป็นโรค
(คนไม่มีปัญญาเห็นว่าอย่างไร)

วิสํ ชีวิตฺกามาโว ปาปานิ ปริวชฺชये
พึงเว้นบาป เหมือนคนอยากเป็นอยู่ เว้นยาพิษ
เฮโรอินจะนั้น
(บาปเป็นยาพิษ)

สพฺเพ สตฺตา อพฺยาปชฺฌมา
ทุก ๆ คนอย่าเบียดเบียนกันเลย
(ลัฟฟิงเกิดมานี้ ก็ทุกข์พอแรงแล้ว จะซ้ำเติมกัน
ไปถึงไหน)

กาลณฺจ ปฏิกงฺขามิ นิพฺพิสํ ภฺภูโก ยถา
เราจำหวังความตาย เหมือนลูกจ้างคอยรับค่าจ้าง
(ถึงไม่หวังก็ต้องได้)

อิจฺฉาย พชฺฌตี โลโก
 สัตวโลก ญกความอยากมัดเอาอยู่
 (มัดแล้วลากไปด้วย)

มตตณฺณ ว น สีทเร
 เจียมตัวเถอะ ไม่ลุ่มจม
 (คนมักลุ่มตัว)

อปฺปาปิ กามา น อลํ
 พหุหิปี น ตปฺปติ
 อะหะหา กามทั้งหลาย น้อยไป ก็ไม่จุใจ ถึงมาก
 ไป ก็ไม่หน่ายใจ
 (พิลึก กามนี้)

สพฺพณฺเจ สุขมิจฺเจยฺย สพฺพกามे परिจฺจเซ
 อยากสบายตลอดไป ต้องสละกามให้หมด
 (จะเอาทั้งสองอย่าง ไม่ได้)

กามาหํ พลิสํ พุรุมิ
 เรากล่าวว่า กามเป็นเบ็ด

(เบ็ดตกปลาเกี่ยวปากปลา เบ็ดกามเกี่ยวตา หู
จมูก ลื่น ภายใจ)

ภียโย ตณฺหา ปิปาสา จ
วทุตฺตมานสฺส วทุตฺตติ
คนโง่เจริญขึ้น ความอยากความกระหาย
ยิ่งมากขึ้น
(โตตามตัว)

ปมาทา ซายเต ขโย
ความเสื่อมเสีย เกิดเพราะความประมาท
(เพราะฉะนั้น อย่าประมาท)

มจฺจุณา สงฺคโร นตฺถิ
ผิดผ่อนความตายไม่ได้
(รีบทำความดีไว้ก่อนตาย)

อจิริ วตยํ กาโย
ร่างกายนี้ อยู่ไปได้ไม่เท่าไรหนอ
(นึกไว้อย่างนี้ ไม่เพลอตัว)

อุปปาทวยธมฺมิโน
 สังขารมีเกิดมีเสื่อมตามเรื่อง
 (นี่ก็อย่างนี้ บรรเทาทุกข์ได้ดี)

อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ
 ตัวเราเองเป็นที่พึ่งของตัวเอง
 (ถ้าตัวเราเองเป็นที่พึ่งของตัวเองไม่ได้ ก็อย่าไป
 หาที่พึ่งที่ไหนเลย)

จช พุชฺชนสํสัคคํ
 จงเลิกข้องแวะกับพรชน
 (แต่อย่าเกลียดเขา)

ภช ปณฺทิตเสวนํ
 จงคบหาบัณฑิต
 (แต่อย่าดีเสมอท่าน)

นามรูปมิตํ ทุกฺขํ
 ตัวทุกข์คือนามและรูปนี้เอง
 (ตัวเรานี่เองและเป็นนามรูป)

เอกญจ เขยยมตุดาน
 ส เว สงคามชุตโตโม
 คนใด ชนะตัวเองได้คนเดียวเท่านั้น คนนั้นวัย
 เป็นขุนศึกจอมทัพ
 (รบตัวเอง แส่นยาก)

อุปนิทานา ปภวนติ ทุกฺขา
 ทุกข์ทั้งหลายเกิดเพราะอุปธิเป็นเหตุ
 (อุปธินี้สำคัญนัก ต้องถอนให้ได้)
 มนุสฺสวสฺสิตํ ราช ทูชิฆานตรํ ตโต
 เสียงคนเข้าใจยากกว่าเสียงสัตว์
 (เสียงสัตว์ไม่บิตเบียน)
 ทุกฺขมสฺส มหพฺภยํ
 ความทุกข์น่ากลัวพิลึก
 (แต่คนก็ยังเป็นอย่างแมลงเม่ายิ่งพิลึก)

ยณฺหิ กิจฺจํ ตทปวิทุํ
 อกิจฺจํ ปน กยฺรติ
 ที่ควรทำ กลับทอดทิ้ง

ที่ไม่ควรทำ รนไปทำ
(อย่างนี้เฟะ)

น เว อนตฤกฺษเลน
อตถจริยา สุขาวหา
ทำประโยชน์ด้วยไม่ฉลาดในประโยชน์ อำนวย
ความสุขไม่ได้

(ทำอย่างไร จึงอำนวยความสุขได้)

ขยํ เวรํ ปสวติ ทุกขํ เสติ ปราชิโต
ชนะก็เป็นเวอร์ แพ้ก็เป็นทุกข์
(ชนะก็ไม่ชนะ แพ้ก็ไม่แพ้ สบายใจ)

ยํ น กยิรา น ตํ วเท
ทำไม่ได้ อย่าพูด

(ทำได้ค่อยพูด แต่อย่าอวด)

สีลํ วิเลปนํ เสฏฺฐํ
ศีลเป็นเครื่องสำอองอย่างประเสริฐ
(ใช้เครื่องสำอองนี้สวยซึ้ง)

สนตุฎฐี ปรมิ ธน
 สันโดษเป็นบรมทรัพย์
 (ไม่สันโดษ เป็นยับ)

อายุโกสลล จลัดในความเจริญ
 อปายโกสลล จลัดในความเสื่อม
 อุปายโกสลล จลัดในอุบายวิธี ที่ให้ถึงความ
 เจริญ และให้พ้นความเสื่อม
 (จลัดเท่านั้นพอแล้ว จลัดกว่านี้เป็นโง่)

สย กตานิ ปุณฺณานิ
 ตมิตตํ สมฺปรายิกํ
 บุญที่ทำไว้เอง จะเป็นมิตรต่อไป
 (คนเป็นมิตรแล้วเป็นข้าศึกได้ แต่บุญเป็นมิตรดี
 เสมอไป)

นตฺถิ ทุฏฺฐเจ สุภาสิตํ
 คนโกรธ ไม่มีสุภาสิต
 (ใครเล่ามีสุภาสิต)
 อยสว มลํ สมฺภูจาย
 ตตุฏฺฐจาย ตเมว ขาทติ

สนิมเหล็กเกิดจากเหล็ก พอเกิดจากเหล็กนั้นแล้ว
ก็กัดเหล็กนั้นเที่ยว

(บาปเกิดจากคนใด แล้วมันก็กัดคนนั้น)

กามโต ชายเต โสโก

กามโต ชายเต ภัย

ทุกข์โศกเกิดเพราะกาม

ภัยเวรก็เกิดเพราะกาม

(กามในใจกำเริบเพราะคิด)

อดทน นาดิวตตติ

อย่าเพลอตัว

(โทษคอยแทรกเมื่อเพลอ)

จเช มตตาสุขํ ธีโร

สมปสสํ วิปลํ สุขํ

ผู้มีปัญญา มุ่งความสุขส่วนใหญ่ ต้องสละความสุข

ส่วนน้อย จึงจะได้

(อดเปรี้ยว ๆ ไว้กินหวาน ๆ)

อุตตาน์ น ปริจฉะ
 อย่าพรวดัวเสียเปล่าเลย
 (เกิดมาได้ยากนัก)
 สนฺติมคฺคเมว พรุหย
 สร้างทางสายสันติกันเถอะ
 (เพียงฟังก็เย็นใจ)
 กิจโน มนุสฺสปฏิลาโก
 ยากนักที่ได้เกิดเป็นคน
 (เป็นคนแล้ว รักษาความเป็นคนไว้)
 อุตตานเมว ปจฺมํ ปฏฺฐิเป นิเวสเย
 อถญฺมมนุสาเสยฺย น กิลิสุเสยฺย ปณฺทิตโต
 คนฉลาด ตั้งตัวเองไว้ในที่สมควรก่อน แล้ว
 ภายหลัง สอนคนอื่น จึงไม่มัวหมอง
 (เราตั้งตัวเราดีแล้วหรือยัง)
 มมยิตเต ปสฺสธ ผนฺทมาเน
 ดุสฺสีทาน คนที่ยึดถือของเรา กำลังตื่นเร้า ๆ
 อยู่ นั้น
 (ท่านชอบอย่างนั้นหรือ)

ตณฺหาวิชชา สมฺมทฺทโย
 ตณฺหาและอวิชชาเป็นตัวให้เกิดทุกข์
 (กลัวทุกข์ ต้องกำจัดตณฺหาและอวิชชา)

น วิเสสํ น นินฺเจยโย
 ไม่สำคัญตัวว่าวิเศษคนเดียว
 ไม่สำคัญตัวว่าต่ำต้อย
 (สำคัญตัวว่าวิเศษ เป็นเหตุให้ทะนงตัว สำคัญตัว
 ว่าต่ำต้อย เป็นเหตุให้น้อยใจ)

อติจිරินฺวาเสน ปิโย ภวติ อปฺปิโย
 รักกัน แต่อยู่ด้วยกันนานไป ก็จืดจางได้
 (ก็ห่าง ๆ จะไม่จืดจาง)

โก นุ หาสเ กิমানนุโท
 นาสนุกหรือในโลก
 น้าเพลิดเพลินหรือในโลก
 (คิดให้หลาย ๆ ชั้น)

รุกขเขยย อตตโน สารุ ลวนํ โลณตํ ยถา
 คนดี ต้องรักษาความดีของตนไว้ให้ดี
 เหมือนเกลือเค็ม รักษาความเค็มของมันไว้จะนั้น
 (ต้องดีทั้งนอก ต้องดีทั้งใน)

ห้องสมุดวัดเขาบางทราย

เลขทะเบียน 00320

เลขเรียก ๐๑ ๙ ๒๕๖

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร
 พลอากาศเอก หะริน หงสกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๓๕ โทร. ๒๘๑๗๗๕๐